

DEN NORSKE KIRKE

Borg biskop og bispedømmeråd

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 27.05.2015

Vår ref: 15/1028 - 11 EFY (15/21857)

Deres ref:

Høringssvar - Veivalg for fremtidig kirkeordning

Innledning

Rammene for arbeidet med fremtidig kirkeordning er lagt i Grunnloven § 16: «Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten». Høringen er hovedsakelig basert på føringer og hovedprinsipper fra KM-vedtak 8/07 - *Hovedprinsipper og føringer for utarbeidelse av kirkeordning for Den norske kirke*, andre Kirkemøte-vedtak det seneste tiåret samt innspill fra refleksjonsprosessen i 2012-2013.

På bakgrunn av innværende høring skal saken fremmes for Kirkemøtet i 2016. Høringen handler om fasen fra 2017 og forutsetter at forvaltningsreformen er gjennomført.

Borg biskop og bispedømmeråd mener at høringen på en god måte reflekterer at arbeidet med kirkeordning er et område der mange hensyn skal ivaretas. Dette kommer til syne i høringen gjennom en kompleks indre sammenheng mellom spørsmålene som stilles og hvordan man vurderer disse både som enkeltspørsmål og i forhold til hverandre. Når høringen nå er lagt opp som enkeltspørsmål, vil det i neste omgang være en nødvendig oppgave å komme frem til en samlende og sammenhengende løsning med utvikling av høyst tre ulike modeller. Vi har i vår uttalelse forsøkt å tenke en mulig helhetlig løsning.

Som overordnet synspunkt mener Borg biskop og bispedømmeråd at en fremtidig kirkeordning må bygge på en fortsatt deling av oppgaver og myndighet mellom soknet, de representative valgte organer og biskopene. Et annet viktig hensyn i utviklingen av ny fremtidig kirkeordning er kommunereformen som direkte griper inn i en rekke av problemstillingene som kirken skal ta stilling til. Borg biskop og bispedømmeråd er av den oppfatning at det må være et kirkelig nivå som følger kommunestrukturen. Rådet er også opptatt av at en fremtidig ordning må sikre at det blir en helhetlig ledelse av virksomheten i den lokale kirke.

I noen av svarene vises det til Kirkerådets foreløpige vedtak, eller deler av dette. Når det i vår tekst vises til f.eks. «alternativ A», eller «vurdering 2C», er det altså Kirkerådets vedtak det vises til.

Borg bispedømmeråd vedtok høringssvaret i sitt møte 21.mai 2015.

Høringsspørsmålene

1. Bør det gjøres endringer i fordelingen av oppgaver og myndighet mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå? I så fall hvilke og hvorfor?

Borg biskop og bispedømmeråd støtter alternativ A om at den nåværende oppgave- og myndighetsfordeling mellom de ulike nivåer og organer i hovedtrekk bør videreføres, men med en styrket stilling for soknets organer i tilsetninger og ledelse.

Vurdering: Et premiss for de siste års arbeid med utviklingen av kirkeordningen, er å sikre soknets selvstendige rolle som en del av Den norske kirke, som i dag («Staten og Den norske kirke – et tydelig skille», Kulturdepartementet, side 22-23). Spørsmålet om soknets status er også fulgt opp gjennom en rekke vedtak i Kirkemøtet der denne selvstendigheten bekreftes. Vi mener at det å sikre en lokal helhetlig ledelse og innstillingsrett i tilsettingssaker, vil være med å styrke den lokale kirke (se svar på senere spørsmål).

Samtidig er kirken avhengig av en oppgaveløsning på flere nivåer, for å legge best mulig til rette for det utadrettede arbeidet i lokalkirken. For å sikre tilstrekkelig fleksibilitet mener Borg biskop og bispedømmeråd at man ikke bør ta utgangspunkt i en forhåndsdefinert oppfatning om antall nivåer i kirken. Vi mener at man bør ta utgangspunkt i dagens oppgave- og myndighetsfordeling, og videreutvikle dette ut fra en helhetlig vurdering om hva som vil gi det beste og mest ressursbesparende resultatet for kirken som helhet.

2. Deler høringsinstansen Kirkerådets vurdering om at dagens finansieringsordning er den beste til å sikre en bred folkekirke?

Borg biskop og bispedømmeråd støtter Kirkerådets vurdering om at fortsatt finansiering av Den norske kirke over kommunale og statlige budsjetter er den beste til å sikre en bred folkekirke med tilstedeværelse i alle lokalsamfunn.

Vurdering: Dagens finansieringsordning med samvirke mellom stat, kommune og kirke på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå har vist seg å fungere godt for å sikre Den norske kirkes posisjon som en folkekirke, tilstede i alle lokalsamfunn.

3. Dersom dagens finansieringsordning for Den norske kirke faller bort, hvilken ordning vil høringsinstansen gå inn for? Begrunn synspunktet.

Borg biskop og bispedømmeråd støtter Kirkerådets vurdering og mener at en allmenn livssynsavgift er den beste ordningen for å ivareta Den norske kirkes karakter som folkekirke hvis dagens finansieringsordning skulle falle bort.

Vurdering: Det har vært anført at det prinsipielt sett vil være mest sakssvarende med en finansieringsordning basert på medlemsavgift, for slik å ivareta hensynet til den delen av befolkningen som ikke er medlem i noe tros- eller livssynssamfunn (10 %). Mot dette kan det innvendes at det norske samfunnet

som helhet er tjent med et mangfold av tros- og livssynssamfunn, og at alle borgere dermed bør bidra (jf. Stålsettutvalget). I den nordiske modellen er det gode tradisjoner for at det er staten som finansierer samfunnsgagnlig virksomhet og aktører i sivilsamfunnet, også tros- og livssynssamfunn. Innføringen av medlemsavgift vil medføre et brudd med denne tradisjonen. For Den norske kirkes vedkommende vil en ordning med medlemsavgift oppleves som problematisk ut fra prinsippet om dåpen som det eneste medlemskriteriet. Hvis man går bort fra dette medlemskriteriet og knytter medlemskap opp til økonomisk kjøpekraft, vil det kunne true Den norske kirkes fortsatt bredde og kontaktflate som Norges folkekirke. Dersom dagens finansieringsordning faller bort, vil dette hensynet best ivaretas gjennom en allmenn livssynsavgift.

4. Hvordan kan kirkestrukturen forenkles for at knappe ressurser kan bli rasjonelt utnyttet?

Borg biskop og bispedømmeråd vil fremheve følgende potensiale for rasjonalisering i kirkestrukturen:

- *Kontroll av inntekts- og utgiftssiden i finansieringsordningene, bør ligge på samme forvaltningsnivå.*
- *Støttefunksjoner som ikke forutsetter fortløpende lokal styring, må samles på et hensiktsmessig nivå.*
- *Arbeidsgiveransvaret for de ulike tjenestegrupper, må samordnes.*
- *Man bør unngå parallelle, rivaliserende strukturer i kirkeorganisasjonen.*
- *Det bør sikres organisatoriske enheter som er store nok til å drifte personalforvaltning, økonomi, strategisk planlegging og administrasjon på en effektiv og profesjonell måte.*

Vurdering: Oppgaver, ressurser og beslutningsmyndighet må fordeles slik at soknet i størst mulig grad får den kapasiteten som trengs for å ivareta det daglige liv og den utadrettede virksomheten i lokalmenigheten. Samtidig må øvrige ledelses- og støttefunksjoner fordeles i strukturen ut fra en vurdering av hvilke oppgaver som løses mest rasjonelt på ulike nivå.

5. Har høringsinstansen synspunkter på kriteriene for soknestørrelse og sokneinndeling i en fremtidig kirkeordning?

Borg biskop og bispedømmeråd mener det på det nåværende tidspunkt i prosessen er vanskelig å definere eksakte kriterier for hvor stort et sokn bør være. Soknet bør imidlertid være av en slik størrelse at man kan drive et selvstendig arbeid innen gudstjenesteliv, trosopplæring, diakoni og kirkemusikk, men likevel ikke så stort at nærhet og eierskap til lokalkirken forsvinner.

Vurdering: Kirken ytrer seg primært gjennom det lokale gudstjenestelige og diakonale liv.

I denne sammenheng blir beskrivelsen av soknet som åndelig autonomt (side 41) misvisende. At soknet er den grunnleggende enhet der gudstjenesteliv, trosopplæring og diakoni finner sted, betyr ikke at soknets organer er «åndelige

autonome», men at de har selvstendig myndighet til og ansvar for å utfolde kirkens liv lokalt.

Det er store forskjeller mellom soknene med tanke på befolkningssammensetning, geografi, sosiale forhold osv., vurdert opp mot den kirkelige ressursituasjonen. De aller fleste bispedømmer består av store og små sokn, med til dels store variasjoner seg imellom. Vår oppfatning derfor at en ny kirkeordning bør sikre både rammer og fleksibilitet for å sikre en tjenlig sokneinndeling. De kriterier som er nevnt i veivalgs-dokumentet (side 43) mener vi er relevante å ta med i en videre vurdering.

Det er også avgjørende at man sonderer mellom menighet, som forsamlingen om Ord og sakrament, og soknet som en organisatorisk enhet. Ved eventuell endring av soknegrenser må man både spørre etter hva som er tjenlig størrelse for at soknet kan utføre et selvstendig arbeid innenfor sine kjerneoppgaver, og hva som kan være tjenlig for å sikre en egnet organisatoriske enhet. I noen tilfeller vil soknet være den naturlige enhet for å drifte personalforvaltning, økonomi, strategisk planlegging og administrasjon på en effektiv og profesjonell måte (jf. spørsmål 4), mens det i andre tilfelle kan være samarbeidende sokne- / fellesråd som ivaretar disse funksjonene. Det er – etter vårt syn –nødvendig at kirken organiseres slik at det er et organ på kommunenivå, noe som betyr at den forestående kommunereformen vil legge viktige premisser som vil få innvirkning på inndelingen i sokn og eventuelt nivået over soknet (jf. innledningen). Dette tilsier at de mer detaljerte kriterier for denne inndelingen bør fastsettes senere.

Uansett kriterier for inndeling av sokn mener vi at de berørte menigheter/sokn skal få avgjørende innflytelse på valg som bli tatt. Det normale vil være at initiativet og forslag til løsning kommer nedenfra som resultat av en gjensidig prosess mellom soknenes organer og bispedømmet, og ikke at det initieres som en ensidig styring ovenfra.

6. Bør ordningen med to organer for soknet (menighetsråd og fellesråd) videreføres?

Borg biskop og et flertall i bispedømmerrådet (8) støtter første del av alternativ A fra Kirkerådet og mener at ordningen med to organer for soknet bør videreføres.

Et mindretall i bispedømmerrådet (1) støtter Kirkerådets alternativ B og mener at menighetsrådet skal være eneste organ for soknet.

Vurdering: Soknet er grunnenheten i Den norske kirke med myndighet og ansvar for menighetens planer, budsjett og daglige virksomhet, inkludert relasjon til kommunen. Det er i dag to organer som opptrer på soknets vegne, menighetsråd og fellesråd. Hvordan menighetsrådet i praksis fungerer, er blant annet avhengig av størrelse og om rådet har daglig leder. Vår oppfatning er at ordningen med menighetsrådenes fellesråd i det store og hele har vist seg å være en god og nødvendig ordning, og vi ser ingen gode grunner til å oppheve denne. Det er imidlertid mye som tyder på at det er behov for en nærmere avklaring om oppgave- og myndighetsfordelingen mellom menighetsråd og fellesråd, slik dette har blitt påpekt blant annet i rapporten «Samstyring i ubalanse».

7. Hvis ordningen videreføres: På hvilket nivå bør fellesorgan for flere sokn ligge (kommunenivå eller annet nivå, f.eks. prostinivå eller bispedømmenivå)?

Borg biskop og bispedømmeråd mener at ordningen med det som i dag er kirkelige fellesråd for flere sokn bør videreføres. Normalordning bør være at fellesrådet legges på kommunenivå.

Vurdering: I alle kommuner med flere sokn vil det være behov for et fellesorgan. Den bebudede kommunereformen må være utgangspunkt for organiseringen av dette fellesorganet, med fleksibilitet til å innordne dette organet både oppover og nedover i forhold til kommunens størrelse. Det optimale vil være at det justerte fellesrådsområdet og prostiet blir sammenfallende. Noen steder vil imidlertid størrelsen tilsi at det vil være mer tjenlig med flere prostier i samme kommune. Dersom det er flere kommuner i ett prosti bør man vurdere interkommunalt samarbeid på prostinivå, eventuelt justere prostigrensene. Det er gode erfaringer med prostiet som tjenstedistrikt for prestene, som har vist seg å gi en fleksibel bruk av ressurser samtidig som prestene har beholdt sin primære tilknytning til soknene. Vi har også gode erfaringer med at prosten sitter i fellesråd og slik binder strukturen sammen, både horisontalt og vertikalt.

8. Hvis ordningen videreføres: Bør det gjøres endringer i oppgavefordelingen mellom menighetsråd og fellesråd?

Borg biskop og bispedømmeråd mener at soknet bør ha to organer. Det normale bør være at menighetsrådet har virksomhetsansvaret, mens fellesrådet er et organ som har ansvar for administrative oppgaver, strategisk utvikling, planlegging, personalforvaltning og økonomi på soknets vegne.

Vurdering: I den fremtidige kirkeordningen ser vi det som avgjørende at de organer som får ansvaret for virksomheten, må disponere tilstrekkelig kompetanse og størrelse for å utøve den daglige ledelse. Fellesrådet har ansvar for å tilrettelegge rammene for virksomheten i det enkelte sokn, med blant annet budsjett, økonomi, planer og strategi, samt personalforvaltning. Ordningen med felles menighetsråd for flere sokn, eller sokn med flere kirker, synes å fungere greit når dette kombineres med kirkekomiteer knyttet opp til de ulike lokalkirkene. En slik ordning kan frigjøre ressurser til å drive menighetsutviklende og utadrettet arbeid knyttet opp mot lokalkirken (jf. spørsmål 10).

9. Bør all virksomhet i soknet underlegges styrings- og ledelsesansvaret til soknets organer?

Borg biskop og bispedømmeråd støtter Kirkerådets flertallsvurdering 1A og mener at all virksomhet i soknet bør inkluderes i styrings- og ledelsesansvaret for soknets organer. Prestene og andre vigslede stillinger må gjennom tjenesteordning forpliktes på kirkens mål og strategier, slik prost og biskop er i henhold til deres tjenesteordning. Det bør etableres ordninger for daglig ledelse som også inkluderer prestedtjenesten.

Vurdering: Som høringsnotatet påpeker, fungerer den nåværende ordningen med daglig leder for menighetsrådenes virksomhet bare delvis, eller ikke, noe som har ført til mangel på helhetlig ledelse. Dette skyldes delvis at både prester, kateketer og diakoner har en selvstendig stilling ut fra

tjenesteordningene, og det skyldes også at stillingen som daglig leder veldig ofte er en administrasjonssekretærstilling, uten reelle ledelsesfunksjoner. Det å lede ansatte med høy utdanning er alltid utfordrende. Derfor mener vi at en nærværende og samlende ledelse av lokalkirkens virksomhet må legges til en person som har sitt daglige virke i eller knyttet til soknet.

Prestetjenestens selvstendighet i tjenesten med ord og sakrament er underlagt biskopens tilsyn og ledelse. Denne selvstendigheten uttrykkes i prestenes tjenesteordning. For å sikre at prestatjenesten organiseres slik at den kan utøves i samsvar med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser, er det viktig at tjenesteordningen ikke underlegges lokale styringsorganer. Det samme gjelder tjenesteordningene for de andre vigslende tjenester. Dette er ikke til hinder for at også prestatjenesten inkluderes i soknets daglige ledelse.

10. Hvordan bør daglig ledelse for virksomheten i soknet organiseres?

Borg biskop og et flertall i bispedømmerådet (8) mener at en person med kirkefaglig kompetanse bør lede virksomheten i soknet. Denne kan være prest eller en annen vigslende medarbeider.

Et mindretall i bispedømmerådet (1) støtter Kirkerådets vurdering 2C at dersom prestatjenesten inkluderes i soknets virksomhetsansvar, bør andre enn presten gis rollen som leder av virksomheten.

Vurdering: For å sikre en helhetlig og kompetent ledelse av virksomheten i soknet bør det være et minstekrav at den som skal inneha lederfunksjonen har kirkefaglig kompetanse. Det mest normale vil være at denne funksjonen ivaretas av en prest eller annen vigslende medarbeider, som er underlagt biskopens særlige tilsyn, men lokale forhold og den enkeltes lederkompetanse kan tale for at det bør noe være fleksibilitet i valg av virksomhetsleder.

Forhold som taler for at soknepresten er daglig leder i soknet, er at presten besitter den største kompetansen på det som er kirkens primæroppdrag, nemlig å forkynne evangeliet (jfr. at skolen skal ha en pedagog som leder.) Det kan fungere uavhengig av hvilket organ som har ansvar for tilsetting. Dersom soknepresten er virksomhetsleder vil dette kunne medføre at hun ikke kan sitte i menighetsrådet med stemmerett, eventuelt at biskopen oppnevner en annen prest i soknet til å sitte i rådet med stemmerett. Etter vårt skjønn er sokneprestens kompetanse til å lede soknet i deres åndelige og strategiske arbeid like viktig som stemmerett. Denne modellen forutsetter at det organisatoriske nivået har flere enn én prest, slik at ikke prestatjenestens primære oppgaver svekkes.

En slik helhetlig ledelse forutsetter at det er en viss størrelse på enheten som skal ledes, med en viss mengde medarbeidere. I mange tilfeller vil det være større enn dagens sokn, f.eks. fellestrådsområde eller samarbeidsområder mellom flere sokn. Det bør være et folkevalgt organ som har samme virksomhetsområde som den daglige leder. Denne modellen forutsetter at det enhetene ikke blir så små at for mange prester eller andre vigslende medarbeidere blir bundet opp til daglig leder-funksjoner, men heller blir frigjort til utadrettet virksomhet i lokalkirkene (jf. spørsmål 8). Den avgjørende forskjellen fra dagens ordning er at verken råd, prest eller andre tilsatte trenger å forholde seg til en funksjon som er uklar eller fraværende, og at det slik kan frigjøres tid og initiativ til utadrettet virksomhet.

Virksomhetsleder vil måtte få et særlig strategisk og faglig ansvar for å bidra til at menighetsrådet og aktuelle ansatte arbeider godt sammen for å nå de mål som kirken sentralt, regionalt og lokalt har satt for virksomheten. Til rollen som virksomhetsleder må det være knyttet administrativt personell.

11. Hvilken rolle bør biskopen ha i en fremtidig kirkeordning?

Borg biskop og bispedømmeråd støtter Kirkerådets mindretallsvurdering B om at biskopens tilsynsfunksjon bør utvikles og tydeliggjøres både overfor prester og andre vigslede medarbeidere, men biskopen må ikke nødvendigvis utøve direkte arbeidsgiverfunksjoner overfor prestene.

Vurdering: Foruten ved sin ledelse gjennom Ord og sakrament bør biskopene bidra aktivt til utviklingen av kirkens virksomhet gjennom deltakelse i valgte organ med formell beslutningsmyndighet. Biskopen bør ha et forsterket og særlig tilsynsansvar overfor alle vigslede medarbeidere. Det er også naturlig at biskopens tilsyn inkluderer tilsyn med at lokalkirken gjennomfører Kirkemøtets beslutninger innenfor liturgi, kirkelige handlinger, strategi, ressursforvaltning og planlegging. Om biskopen skal ha arbeidsgiverfunksjoner tenker vi at dette eventuelt skjer gjennom biskopens faste medlemskap i bispedømmerådet (jf. spørsmål 16). Biskopens rolle er også å være et bindeledd mellom lokalkirken, Den norske kirke nasjonalt og den globale kirke.

12. Hvilke virkemidler bør biskopen ha for å kunne ivareta tilsynet på en god måte?

Borg biskop og bispedømmeråd mener at biskopen bør medvirke i tilsettingsprosessen også for vigslede utenom prestene, og at biskopene får et ansvar også for deres kompetanseutvikling. Man bør også vurdere å spisse tilsynsmyndigheten gjennom å forstå vigsling også som autorisasjon.

Vurdering: I tillegg til virkemidlene i Ord og sakrament, og i myndigheten til å treffe beslutninger om ordinasjon og vigsling, kollas, tjenestebrev etc., og eventuelt deltagelse i arbeidsgiveransvaret for prestene som nevnt i pkt 11, bør biskopen medvirke i tilsettingsprosessen til andre vigslede. Det kan skje ved utvelgelse av aktuelle søkere til intervju eller uttalelse overfor tilsettingsorganet, eller det kan skje ved at tilsetting av disse skjer i et beslutningsorgan hvor biskopen, eller prostens på delegasjon fra biskopen, har sete. Vi ser det som en naturlig del av tilsynet at biskopen i sterkere grad får ansvar for å bidra til alle de vigsledes faglige utvikling og fordypning. Dette er også i tråd med den rollen Bispemøtet allerede har overfor prestene.

I tillegg kan man vurdere å praktisere ordinasjonen/vigslingen også som en autorisasjon, jf. «retten til å utføre prestetjeneste/annen vigslet tjeneste». Dette vil gi biskopen muligheten til å trekke autorisasjonen/ordinasjonen tilbake med øyeblikkelig virkning, noe som dagens bindende pålegg ikke gir hjemmel for. Det vil likevel være et mildere tilsynsverktøy enn suspensjon, som er et arbeidsgiververktøy og forutsetter at det reises avskjedssak (jf. helsevesenet)

13. Hvordan bør utpeking av biskoper skje i en fremtidig kirkeordning?

Et flertall i Borg bispedømmeråd (4) støtter mindretallsvurderingen alternativ C fra Kirkerådet og mener at dagens ordning med tilsetting i Kirkerådet bør videreføres.

Et mindretall i Borg bispedømmeråd (3) støtter flertallsvurderingen alternativ A om at det bør innføres en ren valgordning for biskoper.

Borg biskop og et annet mindretall i bispedømmerådet (2) støtter mindretallsvurderingen alternativ B fra Kirkerådet om opprettelsen av et eget tilsettingsorgan for biskoper.

Vurdering: Uansett hvordan biskoper utpekes er det viktig å ivareta biskopenes selvstendige rolle etter bortfallet av Kongens kirkestyre og at tilsetting av biskoper inkluderer en avstemningsprosess.

En fordel ved at biskopene tilsettes eller utpekes i et annet organ enn Kirkerådet kan være at man da kan gi det aktuelle bispedømmet større medvirkning i endelig beslutning, ved at for eksempel to medlemmer fra det aktuelle bispedømmet tiltrer organet. Ved at det er noen faste medlemmer i tilsettingsorganet som har dette som eneste oppgave, vil det også bidra til at det i større grad blir en helhetlig vurdering av de aktuelle kandidater sett opp mot kirkens behov i et nasjonalt perspektiv.

De som ønsker at Kirkerådet skal ha denne oppgaven fortsatt, mener det i størst grad vil sikre en helhetlig vurdering og legitimitet, da det er et bredt sammensatt organ med helhetlig ansvar.

En ren valgordning slik vi kjenner fra våre naboland, vil gi større innflytelse til medlemmene i folkekirken. Dersom kirken ønsker en slik ordning (jfr. tidligere KM-vedtak), må man samtidig gjennomgå hvem som skal ha stemmerett og hvordan prosedyren skal være. En fordel med en slik ordning er at saken blir endelig avgjort ved optelling. Svakheterne er at vi i Norge ikke har tradisjoner for dette, at det i dagens mediasamfunn kan bli betydelige skjevheter og at det kreves betydelige ressurser – både økonomiske og tidsmessige – for å gjennomføre en valgkamp.

14. Bør bispedømmerådet opprettholdes som rådsorgan på bispedømmenivå, og hva skal i så fall være bispedømmerådets rolle i kirkestrukturen?

Borg biskop og et flertall i bispedømmerådet (8) støtter Kirkerådets flertallsforslag alternativ A om at bispedømmerådet opprettholdes som demokratisk valgt organ og at bispedømmerådets oppgaver må vurderes i lys av plasseringen av arbeidsgiveransvaret.

Et mindretall i bispedømmerådet (1) støtter alternativ B om at bispedømmerådet ikke bør opprettholdes som et demokratisk valgt organ og at rådets nåværende oppgaver i stedet bør ivaretas av andre organer.

Vurdering: Samvirket mellom vigslede tjenester og folkevalgte organ med beslutningsmyndighet har vært et sentralt premiss i samvirkemodellen mellom vigslede og valgte ledere, og i utviklingen av kirkeordningene fram til nå. Vi mener det er naturlig å videreføre en slik modell ved at bispedømmerådet fortsatt er organ med formell beslutningsmyndighet, med innflytelse på utviklingen av kirken i bispedømmet. Vi mener man skal videreføre en ordning med at faglige støttefunksjoner legges til

bispedømmet. Bispedømmerådet fungerer også komplementært som et medlemsvalgt organ til biskopen. Dette er ikke minst vesentlig for bispedømmet som strategisk organ.

15. Hvilke oppgaver bør i så fall legges til bispedømmerådet?

Borg biskop og bispedømmeråd mener at ansvar for fordeling av stillingsressurser mellom soknene og ansvar for faglige støttefunksjoner legges til bispedømmerådene, i tillegg til at rådet er et strategiorgan.

Vurdering: Når vi har en delt finansieringsordning, er det behov for at noen fordeler de statlige midler. Vi tenker at Kirkemøtet fordeler midler bispedømmene imellom, mens bispedømmerådet får ansvar for å fordele de statlige midler til lokalkirken. Dette vil da henge sammen med bispedømmets ansvar for strategisk utvikling av kirken i bispedømmet. Dette kan skje uavhengig av om bispedømmerådet har arbeidsgiveransvar eller ikke.

16. Bør alle ansatte ha den samme arbeidsgiver og hvilket organ bør dette i så fall være?

Et flertall i bispedømmerådet (5) støtter Kirkerådets mindretallsvurdering B om at arbeidsgiveransvaret for alle kirkelig tilsatte som arbeider i soknet legges til fellesrådet. Det forutsettes at det etableres bærekraftig størrelse på fellesrådsområdene og at biskopens innflytelse på tilsetting og ledelse av vigslede medarbeidere og prestedjenesten sikres i tilstrekkelig grad.

Borg biskop og et mindretall i bispedømmerådet (3) støtter Kirkerådets flertallsvurdering A der arbeidsgiveransvaret for alle kirkelig tilsatte som arbeider i soknet legges til bispedømmenivået, og forutsetter at det skjer en delegasjon av arbeidsgiverfunksjoner til instanser på soknenivå.

Et annet mindretall i bispedømmerådet (1) mener at alle ansatte bør være ansatt av rettssubjektet Den norske kirke, men at utøvelsen av arbeidsgiverfunksjonene kan ligge på ulike nivåer i kirken.

Flertallets vurdering: At arbeidsgiveransvaret for alle kirkelig tilsatte som arbeider i soknet legges til fellesrådet er den organiseringen som best sikrer et godt samvirke og enhetlig ledelse mellom alle stillingskategorier, og at alle som arbeider i soknet, både juridisk forstand og i praksis er en enhet. Ved at ansvaret legges på et utvidet fellesrådsnivå sikrer man at det er såpass stor enhet at det kan bli en profesjonell personalbehandling. Dette kan kombineres med at biskopen får reell innflytelse på tilsetting og tilsyn av vigslede medarbeidere (se også kommentarer til spørsmål 12). Det forutsettes at prosten er en del av tilsettingsorganet og opptrer i dette på mandat fra biskopen.

Mindretallets vurdering: Arbeidsgiveransvaret for alle stillinger bør legges til bispedømmenivået, som vil være den forvaltningsenheten som har tilstrekkelige ressurser og kompetanse til god personalforvaltning. For å oppnå nærhet til lokalledet i den daglige oppfølgingen, må deler av biskopens og bispedømmerådets arbeidsgiveransvar og -funksjoner delegeres til soknets organer eller mellomnivået med proster eller fellesråd/kirkeverger. Delegasjon av oppgaver og ansvar kan omfatte både beslutninger og administrative oppgaver, slik det f.eks. skjer i fylkeskommunene. Mindretallet mener at man ved å legge arbeidsgiveransvaret til bispedømmerådet styrker den helhetlige ledelsen av kirken i bispedømmet.

I denne sammenheng vil det være avgjøre de om bispedømmerådet defineres som et organ som opptrer på vegne av det sentrale rettssubjekt eller som et organ for soknet. Disse medlemmer mener at det siste her vil være mest tjenlig.

17 I hvilken grad bør arbeidsgiverfunksjoner fordeles på de ulike organer? (Biskopen regnes i denne sammenheng som et organ).

Borg biskop og bispedømmeråd mener at visse arbeidsgiverfunksjoner kan fordeles på ulike organer, men at arbeidsgiveransvaret bør samles til ett organ.

Vurdering: Ulike arbeidsgiverfunksjoner kan ivaretas av andre organer enn de som har det utøvende arbeidsgiveransvaret. F.eks. må tjensteordninger for vigslede medarbeidere vedtas av Kirkemøtet, og utøvelse av daglig ledelse skje i soknet. Menighetsrådet bør ha innflytelse på ansettelser for de som skal arbeide i soknet, og også ha innflytelse ved vedtak av virksomhetsplaner. Biskopen vil utøve enkelte arbeidsgiverfunksjoner ved å ha ansvar for faglig utvikling av vigslede medarbeidere. En slik fordeling av ulike arbeidsgiverfunksjonene mener vi kan kombineres med en enhetlig daglig ledelse av soknet, og at alle medarbeidere i soknet har samme arbeidsgiver og tilsettingsorgan.

18 I hvilken grad bør det åpnes opp for lokale og regionale variasjoner i organiseringen av arbeidsgiveransvaret?

Borg biskop og bispedømmeråd mener at det innenfor gitte rammer vil være ønskelig med rom for lokale variasjoner og tilpasninger i organiseringen, særlig ut fra geografiske og demografiske hensyn.

Vurdering: Det kan bli behov for å ha organisatoriske løsninger tilpasset variasjonen i soknestørrelser, kommunestørrelser, befolkningsmønster, geografiske avstander, ressurstilgang og kirkelig inndeling, slik det også er i dagens organisering. En fremtidig organisering bør bygge på noen faste hovedprinsipper, men samtidig ha en fleksibilitet som gir best mulig ressursutnyttelse og vilkår for dynamisk utvikling av kirkens liv i ulike deler av landet. Dette kan løses dels ved lovbestemmelser, dels ved delegasjon av myndighet flere veier og dels ved formelle krav til organisasjonsenheter og nivåer.

19 Hvordan bør man på best mulig måte ivareta særpreget til prestedtjenesten og andre vigslede tjenester?

Borg biskop og bispedømmeråd mener at særpreget til alle de vigslede og ordinerte tjenester best kan ivaretas ved at ordningen med egne tjensteordninger for vigslede stillinger, i fremtiden fastsatt av Kirkemøtet, videreføres. Videre må biskopene få ansvar for å tilrettelegge etter- og videreutdanning for alle ordinerte og vigslede tjenester siden dette er en integrert del av alle vigslede medarbeideres ordinasjons-/vigslingsløfte, og dessuten er fastlagt i tjensteordningene.

Vurdering: Et fellestrekk for de ordinerte og vigslede tjenester er at de gir den enkelte medarbeider en relativ selvstendighet i utformingen av sin tjeneste samtidig som dette skjer innenfor rammen av ordinasjons-/vigslingsløftet og tjensteordninger.

Ordinasjonen understreker prestetjenestens særlige ansvar for forvaltningen av Ord og sakrament som konstituerende for kirken (CA 5). Det er viktig at kirkens ordninger og tjenesteordningen for prester fastholder dette særpreget.

Ordinasjonen/vigslingen innebærer et gjensidig ansvar i forholdet mellom biskopen og den enkelte vigslede medarbeider som må få praktiske konsekvenser. Hvis det er en samordning av arbeidsgiveransvaret hvor alle vigslede og ordinerte tilsettes i bispedømmerådet, vil det ligge godt til rette for at biskopen i større grad kan ivareta ansvaret for å tilrettelegge kompetanseutvikling for alle de vigslede gruppene. Hvis tilsetting skjer i et annet organ, kan biskopen (og dennes rådgivere) likevel, ut fra vigsling og tilsynet, ha ansvar for å legge til rett for videre- og etterutdanning.

20 Har høringsinstansen synspunkter på Kirkemøtets rolle i kirken?

Borg biskop og bispedømmeråd gir sin tilslutning til Kirkerådets vurdering om at Kirkemøtet videreføres som Den norske kirkes øverste representative organ, samtidig som det legges opp til reell maktfordeling mellom sentralkirkelige og regionale organer gjennom delegasjon. Soknets selvstendighet må positivt avgrenses i lovs form.

Vurdering: Den norske kirkes øverste representative organ bør overta den beslutningsmyndighet som tidligere var Kongens anordningsmyndighet i medhold av grunnloven, samtidig som Den norske kirkes rettssubjektivitet på nasjonalt nivå må ligge til Kirkemøtet, men med muligheter for delegasjon. Det er imidlertid viktig å avgrense Kirkemøtets myndighet i forhold til soknet. Soknets rettssubjektivitet og selvstendighet må være reell. Det må framgå eksplisitt av lov på hvilke områder soknet er underlagt Kirkemøtets beslutningsmyndighet (positiv avgrensning). Også på områder hvor Kirkemøtet i siste instans innehar øverste myndighet, bør det legges opp til en reell maktfordeling ved at andre sentralkirkelige og regionale organer har vide fullmakter.

21 Har høringsinstansen synspunkter på hvordan Kirkemøtet skal settes sammen?

Borg biskop og bispedømmeråd mener at Kirkemøtets sammensetning bør gjenspeile medlemstallet i de ulike bispedømmene, uten at dette fører til en økning i antall medlemmer.

Vurdering: Kirkemøtet bør fortsatt sammensettes ut fra prinsippet om at organet skal utføre sine oppgaver i samvirke mellom demokratisk valgte leke kirkemedlemmer og representanter for den ordinerte tjeneste. Biskopene og et visst antall prester bør fortsatt være medlemmer av Kirkemøtet med stemmerett.

Kirkemøtets sammensetning må i større grad enn i dag gjenspeile medlemstallet i de ulike bispedømmene. (I dag står det tre ganger så mange kirkemedlemmer bak hver kirkemøtedelegat i Borg som i Møre). Omleggingen kan skje enten ved at det også blir variasjon i antall medlemmer i bispedømmerådene, eller ved at det er direkte valg til Kirkemøtet, uavhengig av valg til bispedømmeråd.

22 Har høringsinstansen synspunkter på Bispemøtets oppgaver og rolle i kirkeordningen, herunder forholdet til Kirkemøtet og Kirkerådet?

Borg biskop og bispedømmerådets flertall (5) støtter Kirkerådets mindretallsvurdering i alternativ 1B og mener at Bispemøtet bør gis ansvar for forberedelse, oppfølging og innstilling av lære- og liturgisaker overfor Kirkemøtet, noe som best synes å ivareta biskopens oppgave med å føre tilsyn med læren. En slik ordning vil samtidig kunne bidra til å sikre en myndighetsfordeling mellom sentralkirkelige organer. Dette er i samsvar med hva Bispemøtet har uttalt i flere vedtak de senere årene.

Et mindretall i bispedømmerådet (4) støtter Kirkerådets flertallsvurdering i alternativ 1A, som i hovedsak er å videreføre dagens ordning.

Vurdering: Bispemøtet bør også i en fremtidig kirkeordning være et sentralkirkelig organ med ansvar for å samordne biskopenes oppgaver samt ivareta helhetsskirkelige spørsmål knyttet til lære og liturgi. Siden biskopene har et særlig ansvar for lære- og liturgisaker, mener bispedømmerådets flertall at Bispemøtet bør gis en tydelig formell rolle overfor Kirkemøtet i saker som angår kirkens lære, enn det Bispemøtet har i dag.

23 Har høringsinstansen synspunkter på spørsmålet om ledelse av biskopene?

Borg biskop og bispedømmeråd støtter Kirkerådets anbefaling om å gi Bispemøtets preses en rolle som de øvrige biskopers nærmeste overordnede med rett til å ha visse arbeidsgiverfunksjoner, men ikke instruksjonsmyndighet.

Vurdering: Høringsinstansen gir sin tilslutning til at biskopene som alle arbeidstakere må ha en overordnet instans som ivaretar visse arbeidsgiveroppgaver f.eks. medarbeidersamtaler og oppfølging ved sykdom. Men når høringsnotatet synes å legge til grunn at det må etableres en ordning med generell ledelse av biskopene, så er dette problematisk, sett i relasjon til den selvstendige tilsynsutøvelsen som biskopen er tillagt, i fremtiden av Kirkemøtet. Måten dommer-embetene er organisert på, vil her kunne være en interessant parallell. Forslaget om at biskopene skal ha preses som sin nærmeste overordnede, må presiseres tydelig. Det vil være betenkelig om preses skal kunne «gi instruksjer» til de øvrige biskopene, slik høringsnotatet foreslår. Selv ikke erkebiskopene i den svenske, finske eller anglikanske kirke har et juridisk overordnet forhold til de øvrige biskopene.

24 Har høringsinstansen synspunkter på Kirkerådets funksjon og sammensetning?

Borg biskop og bispedømmeråd mener man bør vurdere om Kirkerådet bør få færre medlemmer for å kunne fungere som et egnet styringsorgan. Medlemmene bør da velges ut fra variert kompetanse, samtidig som man tar hensyn til geografisk spredning og tilknytning til ulike bispedømmer. Vi støtter Kirkerådets vurdering 2 om at det må tilstrebes minst 20 % representasjon av unge under 30 år og minst 40 % representasjon av begge kjønn i Kirkerådet. Vi støtter flertallet i Kirkerådet som anbefaler at både det valgte rådsorgan og sekretariatet fortsetter å hete Kirkerådet.

Vurdering: Ved at Kirkerådet i fremtiden får større og nye oppgaver, er det naturlig at det i større grad vektlegges kompetanse hos medlemmene. Dette er imidlertid ikke til hinder for at man tilstreber god geografisk spredning, og med representasjon fra flere av bispedømmene. Et noe mindre og kompetent organ vil også sikre at det er dette folkevalgte organet som har styringen mellom de enkelte Kirkemøter. Et slikt Kirkeråd

er ansvarlig overfor Kirkemøtet og må også kunne skiftes ut i løpet av valgperioden, om Kirkemøtet finner det nødvendig.

25 Bør ordningen med en egen lærenemnd videreføres, og hvilken funksjon skal en slik nemnd i så fall ha?

Borg biskop og bispedømmeråd mener at ordningen med lærenemnd kan avvikles fordi det tilligger biskopene og Bispemøtet å ha læreansvar i kirken. Bispemøtet kan selv innhente den nødvendige ekspertise for å ta læremessige avgjørelser.

Vurdering: Den norske kirkes nærenemnd har etter gjeldende regler 21 medlemmer. Fordelen med dagens nemnd er at den – på papiret - både involverer fagteologisk ekspertise og det allmenne prestedømmet, som medansvarlig for læreavgjørelser i kirken. Ulempen er at lærenemnda er svært tungrodd og kostbar å sette i funksjon og drifte. Dette har ført til at det sjelden reises sak for lærenemnda, og erfaringene fra siste nemndbehandling har ført til at den nå i praksis er «sovende». Ved å overlate Lærenemnda sine oppgaver til Bispemøtet vil man – i tillegg til det prinsipielle anliggendet at læreansvaret i kirken tilligger biskopene - få en stående og mer funksjonell lærenemnd som kan utgjøre et kompetansemessig tyngdepunkt i den sentralkirkelige struktur og sikre en kvalifisert og helhetlig teologisk gjennomtenkning av viktige sakskomplekser med læreimplikasjoner. Bispemøtet kan selv sørge for at det alminnelige prestedømmet og fagteologisk ekspertise får komme direkte til orde i saksbehandlingen. Bispemøtet bør, etter nærmere regler, suppleres med slike representanter når den fungerer som lærenemnd.

26 Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ansvaret for samisk kirkeliv skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

Borg biskop og bispedømmeråd støtter Kirkerådets vurdering om at Samisk kirkeråd bør forbli et organ under Kirkemøtet.

Vurdering: Samisk kirkeråd bør videreføres som et råd under Kirkemøtet. Det bør vurderes hvordan rådets oppnevning og sammensetning kan bidra til å bringe de ulike kulturelle og språklige miljøer innenfor samisk kirkeliv best mulig i kontakt med hverandre.

27 Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ungdomsdemokratiet og Ungdommens kirkemøte skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

Borg biskop og bispedømmeråd støtter Kirkerådets foreløpige vurdering om at det kirkelige ungdomsdemokratiet bør regelfestes som en del av kirkeordningen vedtatt av Kirkemøtet. Ungdommens kirkemøtes funksjoner videreføres som i dag.

Vurdering: Høringsinstansen er skeptisk til å øke antallet særoppnevninger til Kirkemøtet ved at Ungdommens kirkemøte får oppnevne egne medlemmer med fulle rettigheter til Kirkemøtet. Ungdom tas best på alvor ved at de utfordres til å få fram sine egne kandidater gjennom eksisterende nominasjons- og valgordninger.

Ungdomsdemokratiet kan imidlertid stimuleres ved at delegater oppnevnt av Ungdommens kirkemøte har tale- og forslagsrett i Kirkemøtet, som i dag.

Med vennlig hilsen

Atle Sommerfeldt biskop	Bjørn Solberg leder i bispedømmerådet	Ørnulf A. Elseth e.f. fung.stiftsdirektør
----------------------------	---	--

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Kirkerådet

Postboks 799 0106
Sentrum

OSLO